

90906R

NEW ZEALAND QUALIFICATIONS AUTHORITY
MANA TOHU MĀTAURANGA O AOTEAROA

Level 1 Samoan, 2013

90906 Demonstrate understanding of a variety of Samoan texts on areas of most immediate relevance

2.00 pm Monday 18 November 2013
Credits: Five

RESOURCE BOOKLET

Refer to this booklet to answer the questions for Samoan 90906.

Check that this booklet has pages 2–4 in the correct order and that none of these pages is blank.

YOU MAY KEEP THIS BOOKLET AT THE END OF THE EXAMINATION.

FIRST TEXT: O la'u Uō

Use the text to answer Question One and Question Two.

O la'u uō o Tanielu. O ia o se tama poto ma tino mālosi. E fiafia o ia e ta'alo soka. E lelei lana ta'alo soka 'ae lē lelei lana ta'alo pasiketipolo. O Tanielu ma lona uso matua o Sāgele e ta'a'alo mo le 'au soka a le a'oga. O lā'ua o ni tama to'a'aga i tolēniga a le lā'ua 'au soka. E faia'oga-soka lo lā'ua tamā o Niko. E fai tolēniga a le 'au i Aso Lua ma Aso Tofi 'ae o a lātou ta'aloga, e fai i afiafi o Aso Faraile.

Ua 'ātoa nei le tolu tausaga o mā uō. 'Ou te manatua lava le taimi muamua na ma fetui ai ma Tanielu. I le isi aso, i le 'amataga o le mālōlōga lona lua na 'ou tamo'e atu i le malae-ta'alo 'ae mā feto'ai ma le isi tagata o masau mai, o Tanielu. Na pa'ū ai la'u 'ato 'atoa ma la'u mea'ai na 'ou u'uina. Na 'ou fa'alogu ua o'o mai lo'u ita. Na lafo a'u 'upu leaga ma 'ou tago tulei 'ese Tanielu. Ua o'o mai iā te a'u le fia fusu. Ua 'ou lu'i nei loa Tanielu ma te fufusu, 'ae lē mana'o ai o ia. Na o lona 'a'apa mai e fa'afo'i la'u ato na pa'ū ma fa'ato'ese mai o ia. Na o le 'ata'ata lava o Tanielu ma pōpō lo'u pāpātua ma fai mai lana tala "Oi Sole! Ia e malosi 'oe uso."

[For copyright reasons, these resources cannot be reproduced here. See below]

SECOND TEXT: O Lo'u Tinā

Use the text to answer Question Three.

Glossed Vocabulary

penisiona	pension
fa'amanatuga	communion
mālūtaeao	food in the morning
mea'ai fa'aletino	physical food
'āreto ma le uaina	bread and wine
mafatia	worried

O afiafi fa'asolo atu i po o Aso To'anai, o la'u fe'au māsani, o le mafaufau lea ma tapena se taumafataga mo lo'u tinā matua i le taeao o le Aso Sa, a'o le'i alu o ia i le lotu i le falesā. A lē o se panikeke, o se falaoa, se koko alaisa fa'apea ma se lauti. Ua iva nei tausaga talu ona penisiona si o'u tinā matua i lona onosefulu ma le lima tausaga.

O Aso Sa muamua o masina ta'itasi e fai ai fa'amanatuga a le lotu, e tau fa'alētonu ai lo'u mafaufau pe tapena sana mālūtaeao pe leai. A tapena sana iputi, e tele lava ina lē fa'aaogāina, ona fa'amaonia ai lea i lo'u manatu, ua lē tāua mea'ai fa'aletino i lea taimi. E iā te a'u le lagona, o lea o le 'ā alu o ia e tali le 'āreto ma le uaina.

'Afai ua lē taumafa sana mālūtaeao, o le 'ā maua i le lotu le taumafa e ola ai le tino 'ae silisili le agaga. Mātou te fa'aeteete lava, e leai ma se isi o i mātou le fānau e sasi se āga pe fa'atigā atu i lo mātou tinā matua, 'auā e toto maualuga o ia. O le isi itū, ne'i i ai se mea e mafatia ai lona māfaufau, ona alu fa'anoanoa fo'i lea i le falesā.

THIRD TEXT: O le Suiga Fou

Use the text to answer Question Four.

O le tausaga lenei o le teine matua, o le uō tama, ia ma uaea e faasa'osa'o ai nifo. Ua tilotilo nei Fetū i lona ata i le fā'ata. Taumafai mālie e matala lona gutu, 'ae fa'ate'ia o ia i le va'ai atu i ona nifo ua saisaitia i uaea, u'amea ma pa'u meme'i. Toe vave lava le mapuni o lona gutu.

E tolu tausaga, fai mai ai le fa'inifo iā Fetu. Ona ua tigā tele le u'amea lea e mau i ona nifo ua fa'apea ai Fetū e lē fiafia i le fa'inifo ma e le'o se tagata alofa fo'i.

Sa ta'oto loa Fetū i le moega, ma moe'i'ini ona mata, ma māfaufau o le 'ā lē toe tigā lenei uaea. 'Ae ua te'i lava Fetū i le vala'au mai "Fetū, Fetū sau e 'ai", o lona tinā lea ua vala'au mai. O le taimi lea, ua iloa e Fetu o le 'ā va'avaai ai loa lona 'āiga i ona nifo. Māfaufau Fetū i le tala a le fa'inifo, masalo e lē mafai ona e 'ai i mea'ai malō mo ni nai aso. Ua lagona lona loto vaivai, 'ae e le'i mana'o e toe vala'au mai lona tinā.

Tu loa i luga Fetū ma savali aga'i atu i le laulau 'ai. O le pa'ō o ona seevae fale, sa fa'amāfanafana ai Fetū.

E o'o atu Fetū i le laulau 'ae uma loa le lotu o mea'ai. Leai ma se tasi na fai ifo se tala iā Fetū. O lona tamā, o ona tuagane matutua ua fa'asasaga atu loa e 'ai le falai pisupo, povi māsima fa'apea talo. 'Ae va'ai atu Fetū, o ia o le supo moa, ia ma le pateta ua 'uma ona palu. Ua 'uma ma le fia 'ai o Fetū.

"E tatau ona e taumafai e 'ai sina mea'ai, Fetū", o le tala fa'atauānau lea a le tinā o Fetū. Ua tago nei Fetū e tau inu le supo moa, 'ae e iloa e Fetū o lo'o tau tilotilo 'uma mai lona 'āiga pe fa'apēfea ona nifo. Ua tau le sipuni i ona nifo pito i luma, ua fa'alogo atu Fetū, ua tau i ona tino le tigā. Ua pa'ū le sipuni i luga o le laulau. I le taimi lea, o lo'o 'a'ai lava lona 'āiga.

"O le ā le mea e tilotilo 'uma ai i le teine?" o le 'alaga lea a le tinā o Fetū. Pei lava o le ā le toe pa'ō o le 'a'ai a le vāega lea e i le laulau.

Toe taumafai loa Fetū e tau asu se sipuni supo moa i lona gutu. Ua taumafai lava Fetū ina ia mafai ona 'ai sina mea'ai. Ina ua mafai ona matala la'itiiti lona gutu, sa asuina loa sina supo la'itiiti ma inu loa, a'o le taimi lea ua leva ona ma'o'ona ona tuagane, ua uma na tapena 'ese mea'ai ma le laulau, ua ō tama i le lakapī, tifaga ma lātou uō teine.